

HԱնսուներկուուի ող ամառն է:
Դայստամում ավելացել են
հիսուն-վարսուն հազար նոր
փախտականներ: Թուրքը գրավել
են Մարտակերծի շրջանի մեծ մասը և
Ծահումյանի շրջանը: Արդեն վառվում
են ճանապարհաներձ կիշան, Չղուան,
Դմբրոն զյուղերը: «Գրադը» եւ հեռա-
հարները հասնում են Կամը եւ Առա-
ջածոր: Լաւագությամբ խփում են
Գանձասարին: Նոյն անուններն են,
խնի որ իտարությունը կրկնվում է:
Նայելով նոր այստես ասած, ուսու-
ածութեան առաջ առաջ առաջ առաջ:

ուրիմ, որտեղ տեղավորվել էին սուսա-
կիրքի ու կիրովաբանի փախստա-
կանները: Միասին թռան Ստեփանա-
կերս: Նա տեսավ ժողովրդի նորթակա-
նացած ողբերգությունը: Ես արդեն
դաշտմել եմ, թէ ինչպես մենի Դարա-
քաղից թռան աղեքի զոտի: Ի դեմ,
Սահմարովն այդ մասին գրել է իր գր-
ուում, որը լույս տեսավ նոր մահից հե-
տո: Ես կասեմ, որ Ստեփանակերս ոչ
մենու եւկորդ օրն արդեն Սահմարովն
ոնդիհանադես այլևս չխոսեց ա-
պահների իրականական մասին: Նա

Նավար հանրապետություն: Դայկա-
կան ամեն ինչ (հանուն որի և ախիքտ-
անին տրվել է ի հմենավար անվանու-
մը) մինչ այդ արդեն «ժողովուրդների
բարեկանության դրույ Եերի» հայ-
կական հոդի վրա դադարել է գոյու-
թյուն ունենալուց: Մերին անցնող
ճանադարիք Ալիեն սկսեց կառուցել
շատ աշխուժութեն: Եվ հայտնի չէ, թե
դա ինչով կավարտվեր Դայասանի
համար, եթե չինո՞ւ դարաբառյան
շարժումը:

Pjotr Guborg

Եկու աշքարձա լսություն հաց
ի հողված գրել եւ հաղարակել «Ու-
սիա» թերթում, մենակ կամ Դամետը
հետ այցելել Ռուսաստանի դաւաշխա-
նության նախարարի առաջին տեղա-
կալ Անդրեյ Կակոնինին, Ռուսաստա-
նի նախազարդին կից անվաննու-
թյան խորհրդի նարուլար Յուրի Ալբ-
կովին, Ռուսաստանի զինված ուժերի
զիսավոր օսարի դեմ Դուրինինին Ռուսաստանի
նախազարդի առաջին տեղակալ Սեր-

«Դանդաղ գործողության ական»

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԻՆ

փելի բարեզին, սկսում ես մտածել աշխարհաւաղավականության մասին Թվում է. թե ամեն ինչ հարուկ դատվերով է արևած. Կերեւում ինչոր մեկը այդուն է ոռուել. Եվ հանկարծ, ասես, դայձաւ երկնում ամոլորդ է ճայրում: Աշխարհով մեկ մի բարեզ է տարածվում, որը հապատակվել է անտիկյան մամուլում: Բարեզ, որը համադրասախանում է, այսինքն ասած, Պորդի ծագրին:

Գորըն ամերիկյան նախակին սենատու է, այժմ Պելլ Կարնեգիի ֆոնդի գործիչներից: Բաղաւազեսները, թե Իւս, վաղուց են մոռացել այդ մադուն Այր. հանկարծ Պոլ Գորըն հայտնվում է հնչյուն դա եղել է հավանաբար շատ աշխատ առաջ, հանաւահային մասով առաջին էցերում: Նա որոշել է ճգճգկող դարարադյան ճգնաժամն ավարտել բավական յուրօրինակ ծեռով տարածաւքանի

Այսօր երբ Մեղրիի թեման բոլորովին անսղասելի նորեն դարձել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախազահների հետևարար նաեւ մեր հասրակության առաջնահետր խնդիրներից մեկը. բերես ամենահրաժար դասնալով ոչ միայն Հայաստանի ամենահարավային շրջանի բնակիչների. այլեւ համայն հայության (անըութ. նաեւ Ուստասանի եւ Իրանի) համար. լենի կարող լիիշեցնել. որ այդ հարցն առաջինը քարձրացրել է հայսնի գրող եւ հրատարակախոս. մեր բերքի հեղինակ Զորի Բալայանը դեռես 1992 թ. Այսուես կոչված Գորլի այդ ծրագրի դեմ Զորի Բալայանը վերոհիշյալ թվին աշխատանք է տարել Ուստասանի մայրաքաղաքում. եւ որի մասին հետագայում 1994 թ. նա գրել է իր «Դժոխվ եւ դրախտ» գրքում. որը նախւան տղվելը նույն բվին մաս առ մաս հրատարակվել է «Ազգութ»:

Գիտակցելով հարցի հրատադրությունը խմբագրությունս փորձեց նորից դիմել հեղինակին եւ իմանալ նրա կարծիքը՝ Պարզվեց, որ Հ Բալայանը դարձյալ մեկնել է Սովորակա ենթադրաբար նույն հարցով. Մեզ հաջողվեց հեռախոսով կապվել նրա հետ եւ իրավիրել հարցագրույցի. Զորի Շայկովից հաստատելով հանդերձ մեր ենթադրությունը (թե Մեդրիի հարցով սփումներ է ձեռնարկել Ուստասանի մայրաքաղաքում), մերժեց որեւէ հարցագրույց տալ այժմ. մինչեւ իր վերադարձը Երևան. Ուստի որոշեցին կրկին դիմել նրա «Դժոխվ եւ դրախ» գրին. որից առանձնացրեցին Գորիի ժողովական ծրագրի (ինո՞չ թէ թե ծրագրի հեղինակը դեռևս 1998 թ. հրամարվել է իր այդ «ստեղծագործությունից») մասին հետեւալ հաշվածը.

իր ուղեկիցներին նոյնինկ քոյլ չեւ
տալիս ոռուափել սվայ խնդիրը, են-
թելով այդ զաղափարի ողջ աղա-
ղոյնությունը, զաղափար, որում դան-
դաղ գործող ոռուք էր դվագ:

Եթ Ասխարովը, կառչելով հերքական զաղափարից, որը կարող է գոյն փոքրինչ կանխել ուս ավելի մեծ ողբերգությունը, որուեցած դժվարին ճանապարհորդություն կատարել, որդես զի փորձի օգնել տառապյալներին, առաջ Գործի ծրագիրը հետապնդում է որուակիորեն օգտագործական նղասակ, անել ամեն ինչ, որ միջնասիական նավուուին Եվրոպա մտնի Թուրքիայով շրջանցելով Դայատանը, իհարկէ, նաեւ Ուլսաստանն ու Իրանը Խոկ այստեղ ճանապարհին այնովհի խոշոնդու կա, ինչողիսին Մեղրու շրջանն է, որը Թուրքիայի նախկին վաշշալեան անվանել է «անհծալ սեղ»: Ուրեմն ինչո՞ւ Մեղրին չափ բուրժեան, փիխարենն ստանալով Լաշինի շրջանն ու դժանով էլ «տամառեան» կտրել 20-րդ դարի գորոյան հանգույց:

Նման զաղականերին ու ծագերին ես նիւթեալ լրութեալ առաջարկութեալ ծագերին առաջարկութեալ են ծեղով քափալ, ենթադրելով, որ այդ ամենը զառանցանեներ են և դաշտահական մարդկանց անհերթ մժեր: Դա վաճառագավոր վերաբերմունք է: Դեռ յոթամասունական թվականների կեսերին, երբ Թուրքիայի Վարչապետի դաւանում գրեթե տարին մեկ միջնանց փոխարինում էին եղելիքն ու Դամբիթը, մերը մեկը, մերը մյուսը համար առիթով հիշատակում եր՝ «անհօյալ սեղի» մասին, որը Թուրքիային խանճարում եր՝ անմիջական կատ ունենալ Միջին Ասիայի հետ, կամ, ինչողեւ դնդում եր՝ դանքութիզմի սյուներից մեկը ևազմը, ասիսների հայրենիի հետ:

Արքակազմութիւն պայման Կոյսա
Ալիբեր ճարդկութեն Եթօպագործում
այն անքիվ հնարավորությունները, որ
տայիս Եւան ԽՄԿ ԿԿի խողու-
րոյի անդամի Եւ հատկադես ԽՄՀՍ
Խախարանների խորհրդի Խախազակի
առաջին տեղակայի դաշտում, որը
ամեն հնաց բացի, գրադկում Եւ նաև
տանսորդի Եւ կամի հարցերով: Խա-
ռուի հանց բոլորին Եւ ամեն ինչ, որ
դժուզի ժողովությունների բարեկամու-
թյան դրուի տակ ճանադար անց
կացնի «մայրցամաք»: Աղյութանից
«կը զայտակային» Խախիջեւան, որը
միայն իմերցիայով Եթօպագործում իմ

զում դրված է Մելրու հարցը, այս ան-
գամ արդեն ոմն Գորի ծագի առի-
թով։ Ի՞նչ ինանա, զուց Ռուսաստա-
նում ժիրող խասի աշխիթց օգՏվելով
ինարավոր լինի իրականացնել այդ

Գորի ծագիրը առաջինը ծեու թե-
տեց նախկին նախազահի ազգային
անվտանգության գծով խորհրդական
Առև Սամուչայանը: Մենք բազմաց-
իմն այդ փաստարությօթ, տեղակորե-
ցիմն բրատանակներուն: Դանց ա-
վելացրիմն նյութի եռթյունը բացա-
հայտող նյութերը Ու ես բրատանակ-
ների կույցը առաջ բռն Մովկա:

Ինչնարիուս շահումյանցի
փախստականներ կային. Շատերին ես

լավ է ճանաչում: Կողիս նստած Երանեց Քարույունյանը «Արցախ» հայրենակցական միության նախագահի տեղակալ, մանկավարժական հնահույսություններ, ոռուական դասության նախագետ: Թթիվի ժամանակ մեզ էին նոտենում շահումյանցիներն ու, ասես արդարանալով, դասում առաջիկայի իրենց ծովագերը: Արդեսքի ծեռեցր մեկնած շաղթեն Երևանում, որտեղ են զնայ Մուսկվա ու այնտեղ դիմանալ մինչեւ հայրենիի պատարագումը: Մեկը Երևան երիս ունի. մյուսը չուր: Ես զգացի, որ ամեն մի առանձին դեղուում հասկանում եւ արդարացնում եմ գրուցակցիս: Բայց միաժամանակ ընդդիմացող սիրս կտրկու Երևան տր լինում ցավից: «Ոչ, հայո ո՞վ տես է պատարագի հայրենիցը»: Բարդ բան է այս կյամի կոչվածը: Ոորեւ Քոչարյանն իրավացի է, չի կարելի հենվել խղճահարության վրա, եթե դրվագ է հայրենիի լինել չինելու հարցը: Ու ես դաշտաս եմ լաց լինելու գերեւ բոլոր արտավողների հետ: Խնճից երեւ վարչարար դուրս չի գա: Եթե թիվու է աշխատում, նեռնում է ամեն մի մեռնող հիվանդի հետ: Խոչ հիմա սիրս ցավում է ասուամիթիս ամեն մի առաջարկությունը:

Յաղասիրց ասես Մի Տառապոյի հետ:
Դամեսի հետ Տեղավորվեցին Մոլովայում Դայաստանի մօսական
Ներկայացուցական հյուտանոցում: Առաջին երեկո առաջին բրաբանա-
կով Եղանակ արխիվի հնատիտուշ ուկ-
տութ Յուրի Աֆանասևի մոտ: Մի ժամ
անց Յուրի Սիկոլայեվիչի մոտ եկավ
Գարդի Կաստառովը: Մինչեւ կեսգիշեց
Խնարկում էին իրադրությունը, ծագ-
ութ հետազա հանդիդուանեց, ու-
սամիսանատու ամենամեծ աստիճ-

by whom it has received.

զգական իրավունք ունենալու մասին օրենքը

Երեք բոլորը, ասես խոսեց մեկ ա-
ած, ոչ միայն դարձաղես մերժու-
ման գործի հարտեզը, այլև անմիջա-
կան բացահայտում էին հեռանկարի մ-
տառակառության ծրագրի վաճա-
ռակությունը: Ուժըն կան բաներ,
որոնք կարող են համախմբել նույնինք-
նական անհամապատասխանությունը: Ի շե-

Ըստհակադուրյուն, որ հետաքրքրում
ել իմ ընտառավի ամերիկահայերի
մտահոգությունների հետ կապված հար-
ցեմ:

Բաներոյ դարն աղականված է եղել աներեւակայիշի դաժան դատեռազմներով, զանգվածային սպանություններով է ցեղաստանություններով։ Դատությունն արձանագրել է, որ անցած դարաշրջանի այդ բոլոր դաժանությունների առաջին կրողը եղել է հայ ժողովուրդը։ Հայերը ենքարկվել են ցեղաստանական այնպիսի մի արշավի, որն անընթեյ է եւ դահանցում է բոլոր դարկեց մարդկանցից, որ հիշեն եւ ծանաչեն ընդհանրացես մարդկության դեմ գործված այրունակի ոճապորտությունների դարաշրջանում կատարված սարսափելի այդ ոճի փաստեն ու դատը։ Նախագահ ընտրվելու դեղուում վատահեցնում են, որ որոյն ազգ դատաշանութեն կծանաչեն հայ ժողովուրդի ողբերգական տառապամբը։

Հայկական սփյուռքն ու Հայաստանի
անկախ համբարձելուրյունը հայ ժովուրդի անընկծելի ոգու վառ վկայու-
թութեան է:

Այս նոր դատաւորանում Ս. Խահանցու ընդունութեան վեցինորդ դատավոր է ակտիվութեան դատչութեան կովկասի ուղղու ազգությունների ակտիվությունը՝ խուսանալով որպահային տարածայնությունների խաղաղ կարգավորում և տարածաշրջանի սննդական վերելիք նյասաւորում ժողովրդավարության զարգացմանը, օդինականության հաստամանն ու համբեռատար բաց հասավալության կատացմանը նոյասող ամերիկյան օճանդակությունը խիս կենական է և ին լիակատար դատավորություն է Վայելում: Բարձելուում են Նյասաւանի և Անդրեանի կառավարությունների միջև վերջին որպահային կարգավորության մեջ և ակտիվութեան աջակցի բարեկարգության մեջ:

Տարածաշրանում խաղաղության հաստամանը եւ ցանկանա հանդես գալ որպես միջնորդ: Բայց ի վերջո խաղաղության ռուր դիմք է բանակցեն եւ կարդանան ողափառներ այն շահագրգիռ կողմերը: Երկարագու խաղաղությունը կարող է հաստատվել միայն նրանց աշերից բնող համաձայնագրերից:

Տաճիկ առաջնորդ հավաքի և ըստանիկ արժեներին հավատարին մնալու օրինակ է ծառայել ցաղ Ե, հավատացած Ե, այդպիսին կատունակի մնալու պայմանում:

